

Consultatiereactie Landelijke Doelen Natura 2000

Graag reageer ik op de voorgestelde nieuwe landelijke doelen Natura 2000.

Het Natura 2000-reservaat "De Brabantse wal" had tot voor kort een hoge biodiversiteit met waardevolle stuifzanden, natte en droge heideterreinen in de Ossendrechtse duinen, met een schitterende schakering grote en kleine vennen en een rijk gevarieerd buitengebied tussen de dorpskernen. De Vogelwerkgroep Bergen op Zoom heeft sinds 1980 winter- en broedvogels gemonitord in het Natura 2000-reservaat de Brabantse Wal.

In de korte periode sinds 1980 zijn heel veel bijzondere vogelsoorten als broedvogel verdwenen. Dit ten gevolge van verdroging, stikstofdepositie en verzuring, waardoor calcium en magnesium uitspoelden en bloemen en insecten verdwenen, in combinatie met het gebruik van "gewasbeschermers" en ook nog twee door de mens geïntroduceerde virusziekten bij Konijnen, waardoor de Konijnenstand te gronde ging en natuurlijk beheer van de heide wegviel.

Uit de Ossendrechtse duinen verdwenen sinds 1980 de volgende typische soorten van stuifzand, droge en vochtige heide: Bergeend, Geelgors, Korhoen, Patrijs, Tapuit, Torenavalk, Wulp en Zomertortel.

Op de vennen op de Brabantse Wal zijn na 2000 (of al eerder) de volgende broedvogels niet meer vastgesteld: Fuut, Grutto, Kokmeeuw, Pijlstaart, Smient, Tureluur, Watersnip, Zomertortel en Zwartkopmeeuw, evenmin als de minder regelmatige broedvogels Roodhalsfuut en Stelkluut.

Uit het kleinschalige landschap tussen de dorpen zijn Braamsluiper, Geelgors, Ortolaan en Ringmus verdwenen, terwijl Huiszwaluw, Spotvogel, Patrijs en Steenuil uitermate schaars zijn geworden. Ze werden teruggedrongen naar de randen van de Brabantse Wal en staan op het punt om ook te verdwijnen.

Het toekomstig Natura 2000-beleid zou gericht moeten zijn op herstel van de oorspronkelijke biodiversiteit en waterhuishouding in dit sterk verarmde Natura 2000-reservaat, zodat er weer voldoende draagkracht komt voor die recent door menselijk toedoen verdreven soorten.

Daarom sta ik positief tegenover het actualiseren en concretiseren van de landelijke doelen op basis van de beste beschikbare actuele wetenschappelijke kennis en op ecologische gronden, omdat dit meer duidelijkheid schept over wat nodig is om effectief natuurherstel te kunnen realiseren in Nederland. Helaas schieten de voorgestelde conceptdoelen nog tekort om het gewenste doel -natuurherstel in Nederland - daadwerkelijk te bereiken. Hieronder nader toegelicht.

1. Voorgestelde landelijke doelen voor soorten en habitattypen zijn deels te laag

Een deel van de voorgestelde landelijke doelen die zijn gebaseerd op wat ecologisch haalbaar is in 2050 is volgens mij te laag. Er zit een groot gat tussen deze ecologisch haalbare doelen en de geadviseerde referentiewaarden die nodig zijn om de betrokken natuurwaarden in een gunstige staat van instandhouding te brengen en houden. Ik verzoek u de landelijke doelen aan te scherpen door de bovengrens van de wetenschappelijke bandbreedtes als uitgangspunt te nemen bij de habitattypen en de voorgestelde maximaal haalbare hersteldoelen voor vogels en andere beschermde soorten om te zetten in een

tussendoel voor 2030 en het einddoel te verhogen tot een waarde die dichterbij de geadviseerde gunstige referentiewaarde ligt.

2. Ontbrekende doelen voor soorten binnen en buiten Natura 2000

Voor meerdere soorten zijn nog geen landelijke doelen geformuleerd. Dit betreft onder andere de vogelsoorten (broedvogels en niet-broedvogels) waarvoor nog Natura 2000-gebieden moeten worden aangewezen. Het gaat daarbij onder andere om relatieve nieuwe broedvogels als kraanvogel, middelste bonte specht, oehoe en zeearend. Tevens ontbreken de doelen voor stadsvogels en boerenlandvogels buiten Natura 2000-gebieden. Ook voor deze soorten zijn er herstelverplichtingen. Ik verzoek om landelijke doelen ook voor deze vogelsoorten en alle andere beschermde dier- en plantensoorten vast te stellen.

3. Onvoldoende onzekerheidsmarge

Het hanteren van het strikt noodzakelijke als doel, zonder marge voor onzekerheden in uitvoering en ecologische condities, maakt dat het niet halen van een doel automatisch leidt tot het niet behalen van de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is het juridisch en ecologisch kwetsbaar beleid. Door doelen iets hoger te stellen dan het strikt noodzakelijke wordt ruimte gecreëerd voor tegenvallers én flexibiliteit bij gebiedsgerichte afwegingen. Ik verzoek u om in de definitieve vaststelling van de doelen structureel een ecologische onzekerheidsmarge in te bouwen, zodat het beleid juridisch robuuster en ecologisch effectiever wordt.

4. Onvoldoende aansluiting op de Natuurherstelverordening

Ik adviseer om alle landelijke doelen nauw(er) aan te laten sluiten bij de doelen en termijnen die als resultaatsverplichtingen zijn opgenomen in de Natuurherstelverordening. Ik verzoek u de voorgestelde doelen voor habitattypen in lijn te brengen met de verplichtingen uit de Natuurherstelverordening door minimaal de volledige benodigde referentieoppervlakte als uitgangspunt te hanteren. Ik verzoek u daarnaast om zo spoedig mogelijk onderzoek uit te zetten om de herstopgave voor de habitats van alle vogelsoorten en alle andere beschermde soorten te laten kwantificeren door de onderzoeksinstellingen, zodat de resultaten daarvan kunnen worden meegenomen in het nationale herstelplan.

5. Bereiken van doelen vereist uitbreiding van het natuurnetwerk

Het vaststellen van de nieuwe landelijke doelen heeft volgens de toelichtende notitie geen directe consequenties voor het Natura 2000 netwerk in Nederland, maar zij zijn wel richting—gevend voor de maatregelen die nodig zijn om deze doelen te bereiken. Gelet op het feit dat de herstopgave zeer groot is (ruim de helft van de soorten en het leeuwendeel van de habitat—typen in Nederland bevindt zich in een ongunstige staat van instandhouding) en het realiseren van deze opgave zwaar leunt op het Natura 2000 netwerk, is het zaak om dat netwerk robuuster te maken. Ik verzoek u daarom om vaart te maken met het afronden van het natuurnetwerk Nederland en het aanwijzen van kwalificerende belangrijke vogelgebieden als nieuwe Vogelrichtlijngebieden, o.a. voor weidevogels als de grutto in het landelijk gebied en zee- en kustvogels op de Noordzee. Dat is geen vrijblijvende keuze, omdat de Vogelrichtlijn verplicht om deze gebieden aan te wijzen als Vogelrichtlijngebieden.

6. Toekomstige aanpassing van gebiedsdoelen moet voldoen aan wettelijke vereisten

De nieuwe landelijke doelen zullen moeten worden vertaald naar de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor de individuele Natura 2000-gebieden in Nederland. Daarvoor zullen de aanwijzingsbesluiten gewijzigd moeten worden om bepaalde habitattypen en/of soorten toe te voegen of verwijderen en doelen te verhogen of verlagen. Ik benadruk dat het van groot belang is om de wijziging van de aanwijzingsbesluiten voor het aanpassen van de gebiedsdoelen zorgvuldig voor te bereiden en uit te voeren op basis van gedegen ecologisch onderzoek. Daarbij moet te allen tijde worden voldaan aan de toepasselijke wettelijke vereisten, waaronder het verslechteringsverbod dat geldt voor alle Natura 2000-gebieden.

Ik dank u voor de mogelijkheid tot inspraak en hoop dat bovenstaande aandachtspunten worden meegenomen bij het vaststellen van de definitieve landelijke doelen en het vervolgproces.

Doris Podzuweit
Stadsvogeladviseur Bergen op Zoom
Rietland 4
4614GC Bergen op Zoom